

Název a adresa školy:	Střední škola průmyslová a umělecká, Opava, příspěvková organizace, Praskova 399/8, Opava, 746 01
Název operačního programu:	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, oblast podpory 1.5
Registrační číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0129
Název projektu	SŠPU Opava – učebna IT
Typ šablony klíčové aktivity:	III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (20 vzdělávacích materiálů)
Název sady vzdělávacích materiálů:	CJ I
Popis sady vzdělávacích materiálů:	Český jazyk I, 1. ročník
Sada číslo:	C-09
Pořadové číslo vzdělávacího materiálu:	16
Označení vzdělávacího materiálu: (pro záznam v třídní knize)	VY_32_INOVACE_C-09-16
Název vzdělávacího materiálu:	Práce s jazykovými příručkami
Zhotoveno ve školním roce:	2011/2012
Jméno zhotovitele:	Mgr. Šárka Šmehýlová

Práce s jazykovými příručkami

Úzus, norma, kodifikace

Úzus – pravidelné užívání jazykových prostředků.

Norma – soubor pravidelně užívaných jazykových prostředků.

Kodifikace – odborné jazykovědné zaznamenání normy.

Normativní jazykové příručky

A)

Pravidla českého pravopisu. 1. vydání. Praha: Academia, 1993. ISBN 80-200-0475-0.

Závazná, všeobecně platná příručka Ústavu pro jazyk český Akademie věd České republiky. Tato příručka předpokládá vyšší úroveň práce s textem; výkladové části jsou podrobně rozpracovány.

B)

Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost. 2. opravené a doplněné vydání. Praha: Academia, 2001. ISBN 80-200-0493-9.

Příklad hesla:

losos, – a m *větší ryba protáhlého těla s chutným načervenalým masem; pokrm z ní: uzený l.*; – í příd.: l. maso; – ový příd.: l. – á barva *růžová*;

hlahol, -u m hlaholení: h. zvonů; dětský h.

C)

Svozilová N. – Prouzová H. – Jirsová A.: **Slovník slovesných, substantivních vazeb a spojení**. Praha: Academia, 2005. ISBN 80-200-1310-5.

Příklad hesla:

honosit se ned.

1 něčím (chlubit se): *Spolumajitel firmy se honosí vysokoškolským vzděláním.*

2 kniž. něčím (vyznačovat se): *I letošní festival se honosí atraktivním programem.*

rmoutit se ned. expr. n. kniž. nad něčím, nad někým; kvůli někomu; pro někoho, pro něco: *Tím se nermuť, Petře! Kvůli takové lapálii se přece nebudete rmoutit!*

D)

Rejzek J.: **Český etymologický slovník**. 1. vydání. Voznice: Leda, spol. s r. o., 2001. ISBN 80-85927-85-3

Příklad hesla:

busola, druh kompasu. Z it. *bussola* (vlastně krabička), od střlat. *buxida, buxis* (krabice, schránka) z lat. *pyxis* tv. Z ř. *pyxís* (krabice) od *pýxos* (zimostráz). Srov. piksla, puška, box.

E)

Slovník českých synonym a antonym. 1. vydání. Brno: Lingea, 2007. ISBN 978-80-062-09-8.

Příklad hesla:

habaďůra expr. bouda, (expr., slang.) podraz, figna, (hovor., expr.) podfuk, (neutr.) lest, intrika.

F)

Nová slova v češtině. Slovník neologizmů. 1. vydání. Praha: Academia, 2004. ISBN 80-200-1168-4.

Příklad hesla:

kérkař – e m.

kdo provádí tetování (kérku): deník kérkaře byl totálně nabitý;

Kérka (tetování), v běžné mluvě, zejména mládeže.

G)

Just V.: ***Slovník floskulí.*** Malá encyklopedie polistopadové newspeaku: klišé, slogany, hantýrky, tiky, partiové metafory, slovní smogy. 1. vydání. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1153-6.

Příklad hesla:

A je vymalováno!

Původně snad vtipné a originální, posléze triviální, až přisprostlé úsloví, jež je metaforou náhlé změny. Jde o razantní, nevratné, většinou neblahé zakončení nějakého děje, akce, události. O překvapivou pointu. Ale také definitivu.

H)

Moldanová D.: ***Naše příjmení.*** 2. upravené vydání. Praha: Agentura Pankrác, 2004. ISBN 80-86781-03-8.

Příklad hesla:

Breburda – snad ze starého sl. burdovat = projíždět koně; z stč. A burdýř = bodná zbraň; snad i přezdívkou hlučnému, hřmotnému člověku.

Ch)

Akademický slovník cizích slov. 1. vydání. Praha: Academia, 1995, ISBN 80-200-0497-1

Příklad hesla:

terpa, -y ž zvýšené obydlí na ochranu proti záplavám na pobřeží Severního moře v Holandsku a Německu.

Praktická část

Následující slova vyhledejte v odpovídajícím typu slovníku:

jingle, last minute, kyklop, písemnictví, kvapík, pruda, outing, kyberkultura, kvílet, dostalo mě, voní
člověčinou, ježibaba, Kotek, Richtr, agentura, pseudoopozice, plamatý, sadista, tobogan, reparát.